

BARS.

HIRDETÉSEK

Négyhasábos petit-sor egyszeri közlésért 14 fill. kétszeriért 12 fill., többszöriért 10 fill. állandó. Belyegdíj minden egyes beiktatásról 10 fillér.

Hivatalos hirdetések

100 szóig 2 kor. 60 fill., azontúl minden szó 2 fillérével számítottatik.

A nyitásban:

minden négyhasábos garmond-sor díja 30 fillér. Velünk összekötésben levő hirdető-irodák, előfizetők, vagy a gyakori hirdetőket tetemes díj-kedvezményben részesülnek.

ELŐFIZETÉSI FÖLTÉTELEK.

Vidéken és Léván házhöz küldve:

Egy évre . . . 10 kor. — fill.

Hat hóra . . . 5 kor. — fill.

Három hóra . . . 2 kor. 50 fill.

Előfizetési pénzek póstaautóval küldhetők.

Egyes számok 20 fillérért kaphatók

a kiadóhivatalban.

KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS TARSADALMI HETILAP; EGYSZERSMIND BARSVÁRMEGYE HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A kéziratok a szerkesztőséghez: (Zöldkert-utca 33. sz.) küldendők.

Kéziratok vissza nem adatnak.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HOLLÓ SÁNDOR.

Megjelen: hetenként egyszer

→ vasárnap reggel. ←

A hirdetések, előfizetések s a reklamáziókat a kiadóhivatalba

(Takaré- és Hitelintézet épület) kérjük utasítani.

A LAP KIADÓJA: NYITRAI ÉS TÁRSA.

Hivatalos közlemény.

1430/1904. szám.

Hirdetmény.

Léva r. t. város képviselőtestületének 1345/1904. sz. határozata folytán közhírré teszem az alábbiakat.

A m. kir. Kincstárnak a posta-távírdó hivatal elhelyezése végett a mostani bérbeadóval kötött szerződése 1905. évi december hó 31-én lejár, — miután azon bérleti helyiségek jövőre nézve nem elegendőknek jelentettek ki, — a Pozsonyban székelő „Posta és Távírdó Igazgatóság“ Léva város közönségét megkereste egy építkezési tervrajz áttételével, hogy nem hajlandó-e a város közönsége a lévai posta-távírdó-távbeszélő hivatal elhelyezésére alkalmas helyiségeket építtetni, avagy annak magánvállalkozó által leendő fölépítését kieszközölni? A képviselőtestület nem kívánva a magánvállalkozóknak versenyt gátolni, módot nyújt azoknak a bérlet elnyerésére. Ezért fölhívom azon háztulajdonosokat, akik a fent említett hivatal céljai alkalmas házat építeni kívánnak s a bérletet elnyerni ohajtani ohajtják, ezen szándékukat és ajánlatukat a pozsonyi posta és távírdó igazgatóságnál 30 napon belül, vagyis 1904. évi május 15-ig jelentésükbe, mert ha addig magánvállalkozók nem akadnak, vagy a följajutott ház nem lenne közforgalmi tekintetből alkalmas helyen, a város képviselő testülete fog ezen ügyben érdemleges lépéseket tétetni.

A vonatkozó terv a városi kiadónál megtekinthető.

Kelt Léva, 1904. évi április hó 15-én.

Bódogh Lajos
polgármester.

A Garamvölgye a nagy beruházási javaslatban.

A beruházási törvényjavaslat nagy jelentősége betek óta képezi kiváló közgazdasági írók elmélkedésének tárgyát. Kétségtelen, hogy e javaslatról várják sokan évtizedek óta pangásnak indult közgazdasági életünk fellendülését. Ebből a szempontból természetesen szó sem férhet a javaslathoz, mert hát belőle, el kell ismernünk, sok munkás kéznek leend haszna. Ebből a szem-

pontból már oly bőven megvitatták e kérdést, hogy feleslegesnek tartjuk a róla való további értekezést.

Maga a javaslat ezen célon kívül más, magasabb érdekeket is óhajt ki-élegetni. Nevezetesen célja e javaslatnak az is, hogy a külföldi piacokat a közlekedési eszközök szaporítása és fejlesztése által Magyarország részére könnyebben hozzáférhetővé tegye. Áll ez főként északnyugati Magyarországra, a melynek forgalma Németország felé gravitál s innen keresztül jut összekötésbe a kontinens egyéb államaival és Angolországgal. Látjuk is, hogy a Budapest—Merchegg között közlekedő fővonalon immár arra irányul a főtörékvés, hogy ebbe kapcsolassanak be alkalmas helyeken azok a vonalak, a melyeken legkönnyebben, legolcsóbban elérhetők a külföldi piacok.

Már most ebből a szempontból tekintve a javaslatot, ha mindjárt nem is volnánk bars megyeiek, ha érdekünk nem is a Garam mentének felvirágzásához volna kötve, akkor is kénytelenek volnánk konstatálni, hogy a javaslat a nagy költség dacára sem kellő mértékben szolgálja a célt. S amíg kénytelenek vagyunk Barsvármegye és főleg az egész Garam mentének mellőzése miatt, rá kell mutatnunk arra, hogy milliókat takaríthatunk volna meg, ha eme nagy cél keresztülvitelénél, nem holmi apró cseprő érdekek ápolását, hanem az egyenes utat követjük.

Vegyük elő Magyarország térképét s vessünk egy pillantást a vasuti hálózat északnyugati vonalaira, akkor szembe ötlök egy nagy közgazdasági hiba, a melyel mi is úgy járunk, hogy a derékszögű háromszög átfogójának egyik végéről nem az egyenes irányban, de a két befogón keresztül iparkodunk a másik végére. A helyes közgazdasági politika az lett volna, ha

előbb a Párkány-Nána—Léva—Garam-Berzence—Zsolna—Ruttkai vonal épül ki, egyszerűen azon indokból, mert ez a legrövidebb út s a fővonal túl megterhelhetését már a párkány-nánai állomástól kezdve lényegesen megszünteti s északfelől a külföldről az ország belsőjébe özönlő áruk körülbelül 100 klm. utnak megtakarítása utján juthatnak volna el rendeltetési helyükre. E helyett azonban kiépült a Galanta—Ruttkai vonal, amelyet fővonallá fejlesztettek s most 18 millió költséggel egész 170 klm. hosszában kettős vágánnyal akarnak ellátni.

A Nyitrai megyei Ellenőr lapjaink maga is beható kritikával méltatja a javaslat eme részét s maga is oda konkludál, hogy a Budapest—Galantai fővonalrész a kettős vágány dacára is túlságosan meg lesz terhelve, továbbra is s mind a mellett az a cél, hogy a külföldi forgalom gyorsabban és könnyebben lebonyolítható legyen, elérve nem lesz. E célból a tizenkettedik órában a nyitrai völggyi vasutat ohajtaná a fővonalba bekapcsolni.

Érveit minden tekintetben méltányoljuk, de ha az általa kimutatott statisztikai adatokat megkétszerezzük, akkor látjuk, hogy kétszeres megtakarítással kétszeres könnyebb összeköttetést létesíthetünk, ha a garamvölgyi vasutat kapcsoljuk a fővonalba, mert a garamvölgyi vasut az érintkező pontokon úgy a vág., mint a nyitrai völggyi vasut kifelé irányuló forgalmát is könnyen absorbeálhatja.

Kétségtelen, hogy a Garamvölgyének gazdasági produkciója nagyobb akár a Vág, akár a Nyitra völggyénél. Hízó marha és gabona kivitele élénk. Gazdasági terményeinek piaca a külföldön van. Ide csatlakozik a szomszéd vármegyék területéből a Zsitva és Szikince völgye s Hontvármegye tulnyomó része, a mely felfelé keres összeköttetést. A fővölgye e vonalnak,

hogy új vonalakra szükség sincsen. A meglevők fejlesztésével azokon közvetlen összeköttetés létesítésével, a pályatest kiszélesítésével a fővárosból Berlin felé a legrövidebb s legegyszerűbb uton bonyolíthatók le. A garamvölgyi helyi érdekű vasut Lévatól—Garamberzencéig mindenütt a rendes nyomtávolsággal akként épült, hogy az a fővonalba minden nagyobb számbavehető változtatás nélkül könnyen bekapcsolható lenne. Erre a vasútra kellett volna s beruházási javaslatok tervezetének megállapítása alkalmával a kormánynak tekintettel lenni, mert a garamvölgyi vonal a legalkalmasabbnak látszik a külföldi piacaival való direkt összeköttetés létesítésére.

Önkéntlenül is szemünkbe ötlött a beruházási javaslatokban a Garamvölgyének teljesen érthetetlen mellőzése. Már az első hálózatok lefektetésekor a fővárosból Berlin felé vezető sineknek ezen az uton kellett volna lerakva lenniök, mert ez a legegyszerűbb, legrövidebb. És valahányszor a legszélőbb vonalakat bővíjük, fejlesztjük, nem érjük el a kívánt célt, mert a Budapest—Bécsi fővonal túlszűkítését megszüntetni, sem a forgalom gyorsabb lebonyolítását elérni nem tudjuk.

S bár a beruházási javaslatokból a Garamvölgye semmi célszerűbb javítást nem nyer, a sok és minden oldalról jövő kívánságok és kérelmek közepette mi is felszólalni ezen minden indok nélkül mellőzött vidék érdekében kötelességünknek tartottuk.

A gazdasági szervezetekről.

A mai állami alakulásoknál mint állami föladat, a gazdasági közösségek, érdekek (gazdasági politika) játszó a főszerepet. A gazdasági politikában kell, hogy az állam minden polgára a maga gazdasági erejét megtalálja. Ezzel fogva e politikának nem szabad egyoldalúnak lennie, hanem az egyes

Homeros bácsi mondta) igen közel volt, mikor Elemérék rázendítették, hogy:

Nem házasodom én soha
Nem leszek asszony boldogja . . .

Szóval elkezdődött a soupe csárdás. De bizony azt hiszem, sokan hiába fogadkoztak, hogy be is tartják ezt a mottót, mert hát mindennél erősebb volt s hathatósabbnak bizonyult szépeink ragyogó szeme, melynek hatása alatti láttam máskor a hölgyek iránt csak mérsékelt rajongókat egész extasisba jönni s látszott az arcukon, hogy rémesen iparkodnak fejükben egy eltagadható kis vallomást összehozni s hiszem, hogy a sok újra alatt ez sikerült is. Ezt bizonyította a boldogságtól ragyogó arcuk.

Istenem, ide kellett volna hozni a bösz vasutasokat, bizonyára lemondottak volna a szép szemek ragyogásának hatása alatt sztrájkukról. De ki is birt volna ezeknek ellent állni s pláne ezekkel szemben sztrájkolni.

Erősen reggel volt; már-már szinte beragyogott az ablakon a nap, mikor még folyton a „fagygyu gyertyát égetek én“ hangzott. Ez a kis nótá különben annyira tetszett, hogy még a délfelől fölvért egyik előzőkeny alig ocsudott az álom s talán az előbbi éj varázsából a hozzá bevonuló barátait ezzel fogadta. Szóval jól mulattunk s azzal az impressióval távoztunk a tett színhelyéről, hogy ezt mielőbb meg fogjuk ismételni.

Jelenvolt hölgyeink közül a következő névsort sikerült összeállítanunk: Balogh Jolán, Barkócy Barnáné, Balesák Andorné,

TARCSA.

Tarlóvirág.

Kis Tarlóvirágnak hívták . . . Izzó nyárbán,
Igy találták egyszer tarlón, kis korában — —
— Királyi kíséret vitte a királyhoz,
Királyi szó hangzott a kis Tarlóvirághoz!

Majd így szól a király: Jól bánjatok vele!
Vigyázzatok rá, mint szemetek fényére!
Soha meg ne halljam, soha meg ne lássam,
Hogy lilium arczán — bánat, hervadás van!

. . . Kis Tarlóvirágot — akár hova lépett,
Ezer szem kísérette . . . Felnőtt s csodaszép lett!

Megszült a király, hogy az évek szálltak.
De régi álmai mind valóra váltak:
Egyetlen fia lett, hét országok szépe,
Egyetlen fia lett minden büszkesége!

Lánya sohasem volt — így csak arra vágyott,
Mennyébe fogadni kis Tarlóvirágot!
(Hiszen a királyfi a cyprusták mellett
Kis Tarlóvirágnak vallott csak szerelmet.
Kis Tarlóvirágot — imádtá . . . imádtá
S királynévá teszi — megesküdtött rája!)

Egyszer az őz király — nagy zsvajtra ébredt,
Körülötte minden hirtelen sötét lett,
Mikor megtudta, hogy mi zavarta meg álmát,
Hogy Tarlóvirágot — sehol sem találták!

— És az őz remegve jelentette halkan,
Az udvarmesterral láttuk őt hajnalban!
„Az udvarmesterral? Kis Tarlóvirágot?
Akit úgy szeretett, kit fiam imádot?
Meg is parancsoltam, jól bánjatok vele,
Vigyázzatok rá, mint szemetek fényére!
Vigyázzatok rá s így vigyázzatok rája?
Kötélbe veletek! Az akasztófára!

Királyi szó után kínos, néma csend lett,
Majd öreg cselódség törte meg a csendet,
De csak annyit mondott s szavát köny kísérette:
„Király! a királyfi tört dőfött szívébe!”

Karafiáth Jenő.

Casino-estély.

1904. április 16.

Az előzőkenyek egise alatt igen sikerült estély volt tegnap egyhete a Casinóban. Igaz, talán nem is tudják, kik ezek az előzőkenyek? Röviden elmondom, megértve a kor uralkodó eszméjét — „a társulásban az erő“ — városunk aranyifjúsága összeáll, hogy tehetségéhez képest támogasson Léván mindent, mi nagyon is gyenge társadalmi életünket kissé élénk teszi. Így született meg a lévai előzőkeny társaság. Hát ez most most elhatározta, hogy a Casinóban estélyt rendez s hogy némi jellegzetessége is legyen, az estélyt combinatióba hozta a theával s ennek révén sikerült városunk szépeit is elcsalogatni úgy, hogy igen szép közönség — a szépet a szó szoros értelmében érve — gyűlt össze, hogy a haldokló saisonban még egyet mulasson.

Tehát eljött a várva-várt est s úgy 9 óra tájban szépen összegyűlt Léva mulatni vágyó közönsége. Az estély jellegének megfelelőleg hatalmas samovárok kecsegtették nem hűsceppelel — mint azt a bizonyos hücsöhet — hanem párolgó forró itallal, kugler kísérettel a bevonulókat. Csakhamar szibongó élet vette kezdetét. A sok szép baba édes szóval kínálta a thea jegyet, melynek beszolgáltatása mellett a kedves háziasszony Huberthné öngyűsége s a vezetése alatt álló

hölgyek a szomjas torkoknak forró theával szolgáltak.

Az előzőkenyek programmal is szolgáltak, de cím és jellegüknek megfelelőleg voltak oly előzőkenyek, hogy a programot lehetőleg rövidre szabták. Két száma volt csupán: először ifj. Csekey Vilmos tartott felolvasást „Hangulatok“ címén a nőkről, majd Berreck Hugó producálta magát, mint zene excentricus. Ezután kezdődött a főprogram szám, mely annyira tetszett, hogy reggelig ki nem fáradtunk élvezetében — a tánc. Lelkes előzőkenyeink fáradhatatlanul ropták a csárdást, keringőt s itták a theát. A thea is igen jó volt, — miért hálás köszönet illeti a fáradhatatlan háziasszonyt, kinek gondos, mindenre kiterjedő figyelme lankadhatatlan volt — de a tánc is nem kevésbé jól esett. A jelszó az volt, hogy rövid az élet, örök a sir, mulassunk hát még lehet. S e jelszó mellett lelkesen, jó kedéllyel ki is tartott a fiatalok. De meg kell emlékezni itt Elemér precíz játékáról is, mely nem kevésbé emelte táncosaink kedélyhangulatát. Enlítettte is egy ifju előzőkeny, hogy igazán csodálatos, hogy ma egyszer sem jött ki a taktusból, mi máskor gyakran megesik vele. Hja, Elemér technika. (Ez a tisztelt előzőkeny híres arról, hogy gyenge fogalmai vannak a táncz művészetéről).

Éjfél után, sőt szóval egy óra után végre eljöttnek látszott az idő, hogy kissé erősdődjünk s elkezdődött a souper.

Már-már a rózsaszín hajnal (mint a jó

Lapunk mai számához félv melléklet van csatolva.

termelő osztályok valódi érdekeit ki kell fürkésznie s az összesség érdekeivel kellő összhangzásba hozni. Hogy pedig ez lehetséges legyen, bizonyos érdekképviseletre, szervezetre van szükség.

A mezőgazdáknek is állami támogatásban, ellenőrzésben kell részesülniök (agrárpolitika); de csak úgy, hogy az egyénben a gazdasági felelősség érzetét ne gyengítse, esetleg meg ne semmisítse, hanem minden termelő, képességeihez mérten, gazdasági tevékenységét kifejthesse. Ez a célja a mezőgazdasági érdekképviseletnek is.

A mezőgazdasági érdekképviseletnek vannak szervei, melyeknek a segítségével az állam-kormány a gazdasági állapotok valódi érdekeiről pontos értesülést szerezhet. Ezek lehetnek olyanok, melyek a termelő osztályok kebeléből alakítottak (gazdasági célu intézmények, érdekképviselet) s olyanok, melyek az állami hatalommal, mint végrehajtó szervek (gazdasági közgazgatás) szerepelnek. Mindkettőre szükség van. Az első részint szabadtársulás alapján, társadalmi uton létesül, a másodikat kényszer útján a törvény rendeli el. A gazdasági érdekképviselet lehet kereskedelmi, ipari s mezőgazdasági.

A gazdasági érdekképviselet századokon keresztül fejlődött ki; tehát fokozatokon esett keresztül. Először csak egyes községek, városok lakói tömörültek közös érdekeik megvédelmezésére (céhek, gazdasági egyesületek). A kisebbek aztán függési viszonyba jutottak a nagyobbakkal (anya- s fiók céhek), de azért az egész országra nem terjedtek ki. Újabb időkben az érdekképviselet láncolata nagyobb területekre, az egész országra kezd kiterjedni egy bizonyos központból. Vagyis tehát: van vidéki, (járás), megyei, országos szervezet, melyeknek egymással szerves összeköttetésben kell állaniok.

E szervezeteknek jogi állásuk van, vagyis a jogi személyiség kellékeivel vannak fölrüházva s mivel államiak s társadalmiak; azért közzjogiak (törvény, vagy kormányhatóságai rendelet által szabályozva) és magánjogiak (egyesületek).

Akkor, amikor a céhrendszer megszűnt, az érdekképviselet céljaira szolgáló szervek csak a szabad társulási elv alapján jöttek létre. Azonban ezek a gyakorlati élet követelményeinek sokáig nem tudtak megfelelni, minek az lön a következménye, hogy a kényszer-társulási elv kezdett érvényre jutni, mi-ből azután a kereskedelem s ipar terén a kamarák intézménye jött létre. A mezőgazdaság terén ilyen intézménynek csak akkor találkoztunk, mikor a rendiség s kiváltságosság a földbirtoknál is megszűnt. Ekkor már a birtokosok is kezdik belátni, hogy az érdekképviseleti intézményre szükségük van,

Belcsák Lászlóné, Belcsák Tóni, özv. Boleman Józsefné, K. Braunmüller Klára, Csekey Vilmosné, Csekey Magda, özv. Duben Józsefné, Duben Mici, Faragó Samuné, Hajass Gabi, Harsághy Nándorné, Hetzer Adolfné, Holló Sandorné, Holló Erzsike, Holló Amália, Huberth Vilmosné, özv. Jeszenszky Józsefné, Kabina Ervinné, Kaliczky Józsefné, Kalicky Emmy, Kern Béláné, Kern Vilma, Kern Emmy, Laysky Margit, Levanch Aranka, Medvecky Sandorné, Pfaff Elza, Rudnyánszky Olga, özv. Skvór Józsefné, Skvór Irén, Suhajda Jánosné, Szakmáry Margit, Sárfy Katica, Sztankay Józsefné, Vigady Virgilné.
Vilmos.

A farkasölő.

Vidékünkön mindenki csak e néven ismerete.

Volna ugyan tisztességes neve is, de azt régen elfeledték az emberek. Ha valami ismeretlen betévedne a faluba s megkérdezné, hogy hol lakik Varju Ádám, bizonyára nem tudnák utbaigazítani; hanem, ha azt kérdeznék, hogy merre a farkasölő: azt még a legkisebb gyermek is megmondaná.

Varju Ádám a farkasölő nevet véletlenül kapta. Eleinte büszke volt rá, később azonban megharagudott érte és embergyűlölővé lett.

Gyermekkoromtól kezdve nem látva, mikor falumba visszakérültem, nem ismerem rá, annyira elbozontosodott. Az egykor délceg, izmos ember boglyakemence-alakúvá vált. Sűrű, őszbeasarodott fekete haja szemébe omlott. Bajusza eltakarta ajkait. Szakállja úgy állt, mint a tarlón összevisszahányt rendek.

Mindketten a major felé tartottunk, ő az urasági, én az apámé felé. Utunk egy

miből folyólag itt-ott mezőgazdasági célu egyesületek alakulnak, igaz, hogy minden szerves kapcsolat nélkül. A közeledés csak később következik be, mikor az országos szervezkedés kikerülhetetlenné válik.

E szervezkedés igaz, hogy a mezőgazdák konzervatív hajlamai miatt nem a kamarai rendszer szerint történt, hanem inkább a már inkább meglevő gazdasági egyesületekben törekedtek munkájukat kifejtetni.

Ez azonban a mezőgazdák érdekeinek sehogysem felel meg, be kellett látniok, hogy át kell térniök a kamarai rendszerre, annál is inkább, mert hiszen a kényszer-társulásnak is csak az a föelve, hogy javítsa a mezőgazda helyzetét. Természetes, hogy azért a szabadtársulás elvén létrejött gazdasági egyesületek is megmaradhattak.

A kamarákban (törvényozási intézkedés) az ország összes gazdái képviselve vannak (egyöntetű szervezet); míg az egyesületekben ott t, i., hol ilyenek léteznek, csak azok, akik tagjai óhajtanak lenni. Ennélfogva természetes, hogy itt a mezőgazdasági érdekek nem is istápolthatnak kellőleg, mert az egyénektől függő intézménynél ez másképen nem is lehetséges.

A kamarai rendszer mellett a gazdasági téren akármit akar a kamara, vagy a törvényhozás, a kamara küldötteinek a véleményét mindig meg is kell hallgatni.

(Folyt. köv.)

A tanítóképző kérdéséhez.

A Barsban már három cikk keltette fel az érdeklődő közönség figyelmét a létesítendő tanítóképző intézet elhelyezésére, mely mindhárom elég alaposan — az egyik bő mértékű tapasztalat- és szakismerettel — indokolva komoly megfontolást érdemel.

Miután magam is jeleztem helyet az új képzőnek, melyen én azt látni szeretném s miután tudom, hogy ebben többen velem egy véleményben vannak, kötelességemnek tartom, hogy ezen különleges kérdést én is valamivel behatóbban tárgyaljam.

Indít erre azon körülmény is, hogy ily kérdéshez a városi közgyűlésen alig lehet az embernek kimerítően hozzászólni, részint az idő rövid volta és részint azon körülmény miatt, hogy az elröppent szóval nem foglalkozhatik a figyelő elme, az pusztai szövé válik.

Azt mondtam a Bars 13. számában közölt cikkemben, hogy az új képzőt inkább a báti ut baloldalán fekvő Calvaria hegy déli lejtőjén óhajtanám látni. Ezen meggyőződéseimre csakis tárgyilagosságot indítottak, mert — azt hiszem mindenki tudja — sem a Calvaria hegyen, sem annak környékén sehol annyira érdekelve nem vagyok.

A legjobb helynek azért tartom a jelzettet, mert az Léván a legelőszékesebb, már pedig oly intézet létesítésénél, amely sok egyén befogadására szolgál, azt a körülményt kell első sorban szem előtt tartanunk,

darabig közös volt. Mikor utólrétem, ő szólitott meg.

— Nini, a pesti urfi! Beh régen nem láttam. Mondhatom, jól megemberesedett. Ugy-e, rám se ismer, pedig csak tíz év; hogy nem látott. Engem az én gunynevem hamar megvénített.

— Ah, hát Varju uramhoz van szerencsém? Ugyan beszélje el kérem, miképen is ragadt rá a gunyneve?

Varju uram beszélő kedvében volt. Elkezdte.

— Tizenöt-husz évvel ezelőtt még sokkal több farkas volt a mi környékünkön is, most. Szigorú télen egész csordák jöttek le az erdőből s nem csak uton és falu alatt ólálkodtak, hanem beátogattak egyes udvarokba is.

Boldogult apám háza épp az erdő fölött eső faluvégén volt. A házat két nagy kutya őrizte.

Egy késő éjszaka, mikor már az egész ház négy álomba volt, sörnyű kutyavonítás ugasztott ki az ágyból. Husz éves legény voltam, de bátorsággal és életerővel. Apám rám kiáltott:

— Bot nélkül ne menj ki, hátha farkas van az udvarban!

Rá se hederítettem. Felrántottam a csizmámat s rohantam egy ingujban az udvarra.

Hát uramfi mit látok? A két kutya két nagy ordással birkozik.

— Fogd meg Kesely, fogd meg Gondos — kiáltottam gyorsan s a másik pillanatban már én is a farkasokra rohantam.

Eszeveszett küzdelem fejlődött ki. Az egyik farkast előről torkon ragadtam s úgy megszorítottam, hogy a párját azonnal kiadta. A másiknak az állkapcsát szakítottam le, aztán a földhöz teremtetem. Az sem

hogy az feltétlenül egészséges helyen történjék.

A másik indító okom az, hogy városunknak ott határozottan diszere válnék a képző, mert ha a sertés piaczon levő pincehajlékok és magtárak egy-két szomszédos apró lakóházzal együtt kisajátítatnának s a mostani sertés piac diszes botanicus kertté átalakították, az a megett emelkedő épület mint a szép fekvésű kórház párja a szemnek tetsző tekintélyes benyomást tenne a szemlélőre.

Harmadik indító okom pedig, hogy az iskolás gyermekek könnyebben jutnának a gyakorló iskolába, mint ha a hegy alá, vagy akár a vásártérre kellene kimenniök.

Hogy megboldogult megyei főorvosunk Dr. Brach Ferenc az közőjért való fáradságtalan küzdeleinek legszebb emlékkövét, a megyei közkórházat jobb helyen, mint a miúton, nem létesíthette, azt az eddigi 20 éves tapasztalat bizonyítja és mindenki tudja.

A meglehetősen magas állású talajvízű síkon épült, város északi és keleti határán ívből elhúzódó lankás emelkedés lejtőjén; fölötté a város büvös, nyílt csatornáinak, a füstölő kémények s a naponta százszor is felvert lótrágyás utcapor légkörén; a levegőt tisztító légáramlatok által mindég frissítő légerszerében részeseitve; a napugár tisztító és elvenerítő hatásának kitéve: szinte eszményinek mondható a lévai közkórház elhelyezése, melyet az idővel felnőtt diszes, ültetvényes környezete majdnem páratlaná tett.

Ezzel mindenben megegyező lehetne a tanítóképző intézetnek a báti ut másik oldalán való elhelyezése, sőt talán még jobb is, amennyiben — ha nem a rendelkezésre álló telkek legmagasabb széléhez kerülne az épület — részben jobb védelmet találna nyugat-észak-nyugat felé, a kápolnái még jelentékenyen emelkedő hegyoldal részéről az uraltató nyugati és északnyugati szél-áramlatok ellen, mint az e tekintetben kevésbé védett kórház.

Hogy a tanítóképző ezen helyen igazi diszere válnék a városnak, azt alig tapasztalhatná valaki, még akkor sem tagadhatná ha az intézet látkepe a város háza felőli szemlélő előtt a piac tulsó oldalán levő házak által eltakartatnék.

Akik ezen tervet ellenzik, két okra támaszkodnak, amint azt a tárgy megbeszélésekor egyesek szavából kivettem és pedig az egyik pénzügyi természetű, s mint ilyen tagadatlanul számba veendő, hehatón tanulmányozandó lenne. A másik ok — melyet egyesek a temető és a kórház újonnan épült elkülönítő osztályának egészségügyi tekintetből állítólag veszélyes közelségében látnak — csak látszólagos és a tudomány haladása által alaposan megcáfolt, elavult, szakismeretet teljesen nélkülöző laikus felfogásban találja magyarázatát.

Ami a pénzügyi tekinteteket illeti, az e tárgyban tar ott rendkívüli városi közgyűlésen a polgármester ur volt szives a képviselő testületnek azon összegekről is

mozdult többet. Apámék már csak a haroz végére érkeztek ki. Fehérneműm szétépeve, karom csupa vér. Apám amint meglátott, jól összeszidott, örültnek nevezett.

Másnap a faluban másról sem beszéltek, mint az én hőstettemről. Valaki kiröppentette a száján, hogy nem a vadászok, hanem az olyan játor legény, mint a Varju Ádám, az az igazi farkasölő. S ez az elnevezés lett az átkom, az én átkom, az én embergyűlöletem forrása. Az új nevet utóbb már úgy kiabálták utánam az utcán. „Itt megy a farkasölő. Nézd, milyen gyilkos még a pillantása is!” A lányok azt mondták, ha szóba álltam velök: „Menjen, maga csak a farkasokat szereti, azok közül válaszson szeretőt!”

Elvadultam. Egyebet sem tettem, mint folyton az erdőt bujtam, farkasokra lesve, hogy bosszumat töltsém rajtuk. Apám dupla-csővéje ott volt a vállamon, tarsolyam tele golyóval. Az emberek félve néztek rám, a legtöbb pedig messze elkerült.

Sorsom érdekelni kezdte az uraságot s hogy utonálló ne legyek, felfogadott vadásznak. Most már csakugyan az erdő lett az otthonom. Hetekig felé sem néztem se a falunak, sem a majornak, hanem pusztítottam a farkasokat. Néhanap öt-hat bőrrel számoltam be. Ma sem teszek egyebet, mint pusztítom a bestiákat.

Eddig még semmi bajom se történt, de valószerű, hogy egyszer csak a csizmáimat találják meg — Varju Ádám nélkül. Aztán vége lesz átkomnak, embergyűlöletemnek, de gunynevemnek is. Mert azt mondja az Irás: Ki milyen fegyverrel ölt, olyannal öletik meg! Sorsomból megtanulhatják sokan, hogy a legénykedés, a meggondolatlan tett sokszor válik az embernek átkává, az érdem önhibáján kívül saágyenév.

felvilágosítást nyújtani, amelyekbe az illető kisajátítások kerülnének.

A főösszeg — bevallom — ijesztő nagy hangzású volt és mint ilyen alkalmas arra, hogy mindenkinek kedvét szegje a képző intézetet a Calvaria hegyre építeni. De nézetem e dologban az, hogy a közgyűlésen elmondott kisajátítási öszegnek egészen másképp fognak hangzani, ha az érdekeltelekkel komoly tárgyalásokba bocsátkozunk a város. Azt hiszem, hogy az illető birtoktulajdonosok mindjárt méltányosabb árakat jelölnének, ha látják, hogy oly alkalmuk nyílik ingatlanjuk eladására, a mely talán 50 esztendő alatt sem tér vissza, ha most elszalasztják. Azután kellene egy kissé az illetők localispatriotismusára is appellálni, talán lenne enne egyik másiknál határozottabb szíve nem egészen zárkózik el nemesebb lelki mávumok elől. És végül ott az 1881. évi XLII. t. c. 1 §-ának 11. pontja, mely szerint „kisajátításnak csak bocsérdekből és a következő esetekben van helye: . . . 11. állami épületek és intézetek létesítésére . . .” amelyre való hivatkozással városunk — miután 10,000 lakosa nincs — kérelmezhetné a kormánytól ez esetre vonatkozólag a kisajátítási jogot s alig hihető, hogy kérelme megtagadtatnék.

Mint hogy sem jogász nem vagyok, sem az illető városi albizottságokban helyet foglalni nincs szerencsém, melegen ajánlanám e kérdésnek komoly és jóakaratulng való tárgyalását.

* * *

A másik látszólagos okkal, melylyel a Calvaria ellen elhúszakodnak, behatóbban kell foglalkoznom, noha ez az ok, amint már jeleztem, téves, laikus felfogásban rejlik.

Sajnos, igen gyakran tapasztaljuk a közéletben, hogy komoly dolgok felől támadt komoly kérdések komoly tárgyalását eredménytelenül teszi a tudatlanok szenvedélyére, vagy babonájára, vagy érvekkel meg nem közelíthető elfogultságára való célszatos hatni akarás.

Egy egy odavetett, nagyhangzású jelszó, mint *temető, ragálykórház!* a maga teljes, mystikus voltával hathat a laikusra és elégséges lehet arra, hogy a közönség jelentékeny részét az általam ajánlott terv ellen hangojja.

Szükséges tehát, hogy e két jelszóval behatóbban foglalkozzam.

A közkórház mellett újonnan létesülő elkülönítő osztály első sorban is *sem járvány, sem ragály kórház*, hanem csak az, mit a neve is megjelöl. Az elkülönítő osztályt ne képzelje magának senki, oly helyiségekkel bíró épületnek, melyek járvány idején, vagy akár máskor is sok ragályos s így közegészségügyi tekintetben közveszélyes beteggel lesznek megteleve.

Az elkülönítő osztálynak 3 beteg szobája, nem terme van, melynek mindegyikében legfeljebb 3-3 beteg helyezhető el, s az is csak elvéve egy esztendőben, célja pedig az, hogy ragályos természetű megbetegedési eseteket, különösen pedig az elsőket befogadva, egy esetleges járvány keletkezését megakadályozza.

Mindhárom szoba ablaka a kórház telkére nyílik. Az utcára tekint az ápoló és egy kórszoba ablaka, utóbbi csakis világitó célnak szolgál, mert észak-nyugatnak tekintvén ép oly kevésbé fog bizonyos okoknál fogva nyitattani, mint ahogy a főépületnek megfelelő fekvésű kórtermének erre tekintő ablakai sem nyitattanak sohasem.

A ragályos betegségek kóroktana arra tanít, hogy azok tovaterjedése legtöbb esetben egyének s azok ruházatának közvetítésével, vagy a kórnemző tényezőktől tóra vivő élelmi cikkekkal s az ivóvízzel történik. A levegő a tovaterjesztésre nem alkalmas közege, hacsak nem zárt, vagy külső tartózkodásra szánt helyiségekben. A ragályos beteg befogadó szobából a szabadba jutó és kórnemző tényezőket magával ragadó levegő az épületet körülvevő és a mérhetetlen légtengerben folytonos áramlatok következtében soha sem nyugva légkörben annyira szétoszlik, hogy fertőző jelentősége eltörpül.

Ha nem úgy lenne, nem tervezte volna ez elkülönítő osztályt oly közel a kórházhoz az az egyesület, melynek Dr. Frommer I. főorvos az az alelnöke; nem hagyta volna jóvá a tervet Barsvármegye alispánja, kinek szakközége dr. Bánkó Lajos kir. tanácsos tiszti főorvos; nem tervezte volna ugyan e helyre már évekkal halála előtt Dr. Brach Ferenc, vármegyénk volt egyik tiszti főorvosa. Azt hiszem, e három név elég megnyugtatóan szolgálhat azoknak, kik a Calvárián létesülő praeparandiára nézve veszedelmesnek tartják az elkülönítő osztály közelségét.

Hivatkozom itt arra is, hogy a pesti egyetem II-ik belgyógyászati klinikája mellett, az ültői uti orvosi telepen egy utca szélességnyire az átellenes berházak sorától, Szentkirályi utcában áll a ragályos betegségek betegégek pavilonja, mely a főépülettől alig 20 lépésnyire egy földött folyosó által függ össze.

Ha már most a tanítóképzőt közvetlenül a sertés piaci épületek mögött képzeljük, akkor ez legrosszabb esetben 67 méternyire esnék az elkülönítő osztálytól s ha az előtte levő sertés piac diszkorté alakították át, a fák lombzata még mechanikus akadályt is képezne az elkülönítő osztály felől jövő légáramlattal szemben. Megjegyzem még,

Folytatás a mellékleten.

hogy az uralkodó légáramlat a Calvária felől a kórház felé irányul és nem megfordítva. Az elkülönítő osztály szomszédságától te hát nincs okunk félni.

Ép oly kevésbé aggasztó a temetőnek szomszédsága. Előre bocsátom, hogy a temető talajviszonyairól elégséges adataink vannak, hogy azokból a temető környékére közegészségügyi vonatkoztatás okát levonhassunk.

A temetőn létesítendő kut régi óhaja a közönségnek. Néhány év előtt újabb furások eszközöltettek a lutheranus, református és katolikus temető érintkezési sarkán, de habár — ha jól emlékszem — 15 méter mélységre lejutottak, vizet még sem találtak, a talaj mindvégig oly száraz volt, hogy a furás könnyebb eszközlése végett vizet kellett a furólyukba önteni.

A talajrétegek, amelyek napfényre kerültek, vízvezető réteget nem tüntettek fel.

Aránylag vékony humus réteg után közel 3 méter mélységig sárgás agyaggal kevert tulsulyban finom lemezkes homokréteg következett, mely felette laza összeállású és könnyű munkát ad. Ezután következett közel egy méternyi vastagságban durvább homok és ezután a 15-ik méterig, tehát 9 méter vastagságban vízhatlan, hol szürke, hol sárgás, majd fehéres márga, illetve agyag réteg. Ezután mily rétegek, mily vastagságban következnek a vízvezető rétegig, azt nem tudom, az nincs még felderítve, de az akkori furás eredményeként a furóval felhozott talajrétegek méterenkénti egymásutánban megtekintésre bárkinék*) rendelkezésére állanak.

Mint hogy a temetés előírás szerinti mélységben történik, a hullák ama laza részben agyaggal vegyes finom homokba jutnak. Alattuk még közel 2 méter magas, részben hasonló, részben nagyobb szemcséjű homok réteg választja el a temetésnek szolgáló réteg szintjét a 9 méter vastag vízhatlan rétegtől.

Soha, akár őszzel, tavasszal, akár télen, vagy nyáron talajvizre még nem akadtak sírásánál s ha a talaj esős időjárásakor nyirkos volt, ezt csak a talajban lezárt csapadék okozta.

A földben eltemetett hullák rothadás és korhadás szerű folyamat után bomlanak fel. Az utóbbi elenyészülő folyamat és kellemetlenül ható légemű bomlási termények képződése nélkül jár, a rohadásnál azonban különböző, igen kellemetlen vegyi termények képződhetnek.

A temetők akként árthatnak a közvetlen közelükben lakóknak, hogy bomlási termények, vagy mikroorganizmusok a talajlég közvetítésével a levegőbe, vagy a talajviz közvetítésével az ivóvízbe jutnak.

A mi a bomlási terményeknek a levegőbe jutását illeti, kiszámította Pettenkofer híres müncheni tanár, hogy a temetők talajából felemelkedő gázok mily óriási higitást szenvednek el. Hogyha 3407 1/2 méternyi terület felett, melyben 556 hulla van eltemetve, csak 5.84 méter magas légréteget veszünk tekintetbe, akkor 10 éves temetési turnusnál ezen légréteget soha több hullagást nem tartalmazhat egy ötmilliomod részénél.

A rothadásnál képződő vegyes termények addig, míg egy két méternyi magas földrétegen keresztül felszínre jutnak mind egyszerűbb és egyszerűbb összetételű s így mind ártatlanabb gázkoká hasadnak szét, legvégül mint szén-sav, vagy ammóniak kerülnek ki a talajból. Ha ezen felül még a talaj elnyelő és sűrítő képességét is tekintetbe vesszük, akkor nincs okunk azon kijelentés igazságában kételkedni, melyet Schusler müncheni tanár a közegészségügyi közlönyben (II. rész, temetkezési ügy) sok tanulmány és kísérlet eredményeképpen hangsúlyoz, hogy t. i. „nem lehetők pozitív támpontok azon feltételek bizonyítására, hogy temetői kibűzlések hosszabb ideig tartó behatása a ragályos betegségekre való hajlamot fokoztató, vagy létesítők, vagy pedig közvetlenül az egészség lassu aláadását eredményezték volna”. Ehhez mindenben hasonló eredményhez jutott a mult század 80-as éveinek elején a Seinepräfectus által a temetők assanálására egybehívott bizottság Párisban, mely 1881-ben a Revue d'hygiène et de police sanitaire III. kötetében közzétette kutatási eredményét.

Ami a hullákkal a föld alá jutott baktériumokat illeti, azok Nügeli kutatásai szerint 4—8 hét alatt tönkre mennek, mert a hullának rothadása következtében azok tenyésztalajuk tetemesen megváltozik. De addig is a gyenge talajlégáramlás nem elég erős arra, hogy a mikroorganizmusokat, melyek a hullában nedves közegekben vannak elhelyezve, magukkal ragadhassák.

Miquel a fentjelzett bizottság tagja Párisban megvizsgálta a temetők levegőjét és azt találta, hogy abban alig van több baktérium, mint Montsourisban; ezen baktériumokat kísérleti állatok vérebe és bőré alá fecskendezte az illető állatoknak semmi bajuk nem történt ebből.

Előfordul, hogy oly temetők közelében, melyek 5—600 év óta használtattak, különösen nedves időjárásakor felette bűzös gá-

zok jelentkeztek a házak pincéiben és emelkedhettek fel a lakóhelyiségekbe. De ezen gázok csak bűzöknél fogva, ritkábban sajátos mérgező hatásuk, de sohasem valamely különleges kórnemző befolyásuk következtében, tehát csak közvetve lehettek egészségi tekintetben kártékonyak.

Ezen eset itt nem fordulhatna elő, mert ha a tanítóképző épülete odakerülne, ahova én azt jeleztem, akkor legrosszabb esetben is 30 méternyre esnék legkeletibb szélé a református temető széléhez, oly nagy földtömegben keresztül pedig a hullagázok nem hatolhatnak. De egyéb iránt is ott vannak a közvetlen közelben levő boros pincék, a melyekben még soha senki sem tapasztalt sem száraz, sem nedves időjárásakor kellemetlen, vagy szokatlan szagot.

Nézzük most, válhatik-e a temető közelsége a víz útján veszedelmessé a szomszédos lakókra nézve.

A temető közelsége csak úgy válhatnék veszélyessé a szomszédos lakók egészségére, ha könnyen juthatnának a hullák bomlásakor keletkezett összetettebb vegyi termények, vagy baktériumok az ivóvízbe.

itt első sorban tekintetbe jön a talajviz mennyisége, ingadozása, a hullák bomlási terményeinek mennyisége, ezen felül a sírok mélyébe hatoló esővíz, és azon talajréteg vastagsága, mely a hullát a talajviztől elválasztja. A talajviz mennyiségét nem ismerjük, ép úgy nem annak ingadozása különbözőségeit, mert ezen körülményeket szabatosan nem figyelhetjük meg. Annyi bizonyos, hogy a talajviz jóval a sírok feneké alatt van és hogy emelkedése sohasem éri a sírok tetejét. Láttam igen nedves őszi, tavaszi és nyári időben frissen ásott sírokat, de soha sem láttam azok fenekén vizet, ha csak nem benne rekedt esővizet. A sírásók, kiket ez iránt megkérdeztem, hasonlóképp nyilatkoztak.

Természetesen ott, ahol a hullák nem nyugozanak, a talajviz ingadozása magaslatában ott a rothadás egyik feltétele, a nedvesesség csak esős időben van meg s így a rothadást csakhamar a penész gombák által bevezetett korhadás váltja fel, ennek terményei pedig mint élelyülési termények alig, vagy egészen szagtalanok és sohasem mérgezők, mint pl. a rohadásnál keletkező szén és ammóniak vegyületek.

Ezen tekintetben tehát a lévai temető igen kedvező helyen nyugozik.

A mint láttuk a sírfenek és vízhatlan agyag réteg közt körülbelül 2 méter vastag agyagos homok és nagyobb szemcséjű homokréteg van. Ez magában nézve is elég hatalmas réteg, hogy az esővíz által időzsa konként magával ragadt rohadási termények a föld hatása alatt mind egyszerűbb összetételű és így mindártatlanabb vegyületekké hasadjanak.

De súlyt kell itt még egy körülményre tekintnem, t. i. a vízvezető réteg igen nagy mélységére, mely a kórház és a volt Lovas-féle most a kórházegyesületi ház kutjában 15—16 métert tesz. Ez oly hatalmas földréteg, hogy ezen a sírokból gázalaku testek, vagy baktériumok már nem juthatnak az ivóvízbe, különösen ha azoknak feléle való törekvésének egy oly hatalmas márga és agyagréteg állja útját, mint a mint a minót a temetői furások felderítettek. Ha ehhez még a távolságot is tekintetbe vesszük, melybe a létesítendő kut a temetőtől esnék, akkor teljes biztosságban lehetünk a temető közelségének hangoztatott veszélyes voltaival szemben.

Hivatkozom e helyt Fiecknek Dresdában ily irányban eszközölt igen terjedelmes vizsgálatainak eredményére. Kilenc dresdai temetőhely kutjának vizét lekiismeretesen vegyelemelvén azon meggyőződéshez jutott, hogy azok vize bomlási terményekből származó alkatrészekre nézve átlag nem különbözött lényegesen a többi dresdai kutakétól s hogy rosszul szerkesztett püce-gödörökből sokkal több rothadási és korhadási termény jut a kutakba, mint a sírokból.

A „Jahresbericht des sächsischen Landes-Medizinal-Collegiums auf das Jahr” 1879-ben olvassuk, hogy a temetők kutjai nagyjából nem mutatnak Ammonik, légeny-sav, chlor egyéb szerves anyag tartalmát, mint lakott helyeknek talajviz által táplált kutjai, sőt hogy néha ezekből egész tiszta vizük által különböznek.

A tudomány kutatómódszereinek oly tökélye mellett, mint a minőre azok maig ki lettek fejlesztve, belehatott bizonyítani, hogy a különféle betegségek kórnemzői tényleg a különféle baktériumok nem a temetők útján jutottak a kutakba, hanem a kutak közvetlen közelében levő trágya és szemét telepek s főleg püce-gödörökből.

Nincs tehát okunk attól tartani, hogy a temető szomszédsága bármily tekintetben is ártalmas lehetne a fent leirt talajviszonyok mellett valamely népesebb intézet lakóinak egészségi állapotára.

Azt hiszem, hogy azok, kik az új tanítóképzőnek a „járvány kórház és temető közé szorítását” hangzatos gyanút hajtogatják a közönség előtt, kénytelenek azon elismert hygienicus tekintélyek kijelentései hallatára elhallgatni, kiknek hosszú éven át kitaró buzgalommal felgyűjtött kutatásait az egész művelt világ elismerő hálaival kénytelen fogadni.

A tanítóképzőnek a Calvárián való elhelyezése tehát egyedül pénzügyi akadá-

lyokba ütköznék, főleg pedig a kisajátítások révén.

Az építkezés oly szilárd talajon, mint aminő a homokos rétegek alatti márga és agyag nem lehet drágább, sőt olcsóbb, mint a kálnai-utcán, vagy a vásártéren, az applanálási földmunkák költsége pedig sokkal kisebb, mint a vízvezetési munkálatoké.

Ott a nagy kórházi épület, melynél szinte óriási földmunka vált szükségessé a telek nagy foku s a Calváriánál nagyobb lejtése miatt és mégis az egész épület csak körülbelül 64.000 koronába került.

A pénzügyi akadályok elhárítása azonban talán nem leendő merő képtelenség, ha az illető bizottságok a hatóság a jelölt helyen ingatlanl bíró érdekeltek és a város képviselő testületének minden egyes tagjának jó akarat és önzetlenség némi áldozatkészséggel is párosulna.

Hiszen ha nem is fogjuk mi ezen áldozatkészség gyümölcsét élvezni, azért ne álljunk el tőle, mert — ismételtel mondom — nem csak magunknak, de utódainknak is létesítsünk, miként elődeink létesítettek nekünk is!

Dr. Karafiáth.

Level Körmöcbányáról.

— 1904. április 17. —

F. hó 13-án, Körmöcbányán, városi közgyűlés volt, melynek programjából a következőket emeljük ki:

A közigazgatási bizottság értesíti a várost, hogy a Stubnyafürdő bérlője számára adott bérendemény ügyében, Angyal Béla által benyújtott felebbezés, a belügyi m. kir. miniszteriumhoz terjesztett föl.

Erre az ügyre az a megjegyzésünk, hogy a város jövőre a felebbezéseket, illetékes hatóságokhoz terjeszesse föl. Ezt neki tudnia és ismernie kell. Próbálgatásoknak tehát semmi helye sincs. E felebbezés, egyenesen a megye főispánjához lett volna fölterjesztendő avval, hogy ez, azt továbbítsa a miniszteriumhoz.

Megejtetett a római katolikus plébános választása Jánosnégyre vonatkozólag. Ez az ügy, már igen régen húzódott; mert a miniszter döntése volt bevárando a tekintetben, hogy csak katolikusok szavazhatnak-e a választásnál vagy pedig, felekezeti különbség nélkül. A miniszter válasza megérkezvén, a katolikusok javára döntött s így ily értelemben is történ a választás. Az ágostai evangélikus és izraelita hitközségek fejei azonban már előre kijelentették, hogy ők ugyan nem folynak be a választásba; de kinyilvánítják, hogy a miniszteri döntés rájuk nézve nem egyéb mint jogfosztás, melyet el nem fogadhatnak s tiltakoznak ellene. Evvel szemben Víz Ferenc, a katolikusok részéről kijelentette, hogy törvénytelenek csak is a miniszteri rendelet tekinteti s ami evvel ellenkezik, törvénytelen. Azt akarjuk hinni, hogy e felszólalások, inkább formaiak voltak, miknek komolyabb háttérük nincs; nem csak hiszszük, de meg is vagyunk róla győződve.

Hát már miért volna ez jogfosztás más felekezetekre? Hát méltányos dolog más vallásfelekezetet ügyébe avatkozni? Hát az az evangélikus és izraelita tudja, hogy milyen egyéne van a katolikus hívőknek szükségére? Miért nem engednek befolyást a katolikusoknak a más felekezeti lelkesek választásába is? Miért szentesítették e jogukat a királylyal? Pedig Körmöczön mind egyik vallásfelekezet aránylagos dotatiót kap! Hol akkor itt a jogegyenlőség? Tehát nézetünk a lehető legméltánytalanabb és igazságtalanabb s valóságos tolokodás számába menő, ha felszólalásaikat, szószertint érte'emben vesszük, mit azonban nem telezünk föl róluk. Különbben, a városi közgyűlésnek f. évi márczius 23-án hozott határozata, mely szerint meg ez év folyamában kegyuri szék lesz alakítva s szabályzat kidolgozva, ami elejét fogja venni minden eszeleges felekezeti izetlenségnek. E határozat jogerős. Senkiesem támadta meg.

Atalakított a husvágási szabályzat is. Reméljük, hogy ezt, azután már a hatóság végre is fogja hajtani, nem úgy mint a régit. Nagy hiba az, hogy e fontos élelmi-czikk minőségére városunkban rossz és drága.

Tárgyalattott az a kérvény is, illetőleg indítvány, hogy a város tegye meg a kellő lépéseket arra nézve, hogy a znióvárjai tanítóképző, Körmöcbányára helyeztessék át. Ez is egy igen fontos érdek a város anyagi jövőjére nézve. A képviselő testület ezt kellőleg fel is fogta, mert nagy lelkesedéssel 15.000 koronát azonnal föl is ajánlott. Körmöcbánya értelmiségi foka, berendezése, az ifjuság befogadására való alkalmatossága mind meg annyi kedvező tényezők egy ilyen tanintézetnek elhelyezésére, mert ipari vagy kereskedelmi góczpont amugy se lehet. Szükséges tehát, hogy a kormány ily utakon, módon mentse meg a város lakosságát a teljes elszegényedéstől s a kivándorlástól. Igaz, hogy sok város ugyanezt kívánja, de azok mind kedvezőbb helyzetben vannak s van jövőjük is. Körmöcbánya jövője azonban inkább tanintézetekben s a nyaraló helyek létesítésében rejlik. A kilitás ugyan kevés e terv megvalósítására, mindazonáltal hibát követett volna el, ha ideje korán, a kellő lépéseket meg nem teszi. Épen így vagyunk a Nikolay-féle börgyár fejlesztése érdekében kieszközölendő állami kölcsön ügyével is, melyre

nézve a város közönsége szintén a legmelegebb érdeklődéssel fog közbenjárni.

Végül örömmel említhető meg, hogy Turóczvármegye a körmöczbányai siketnéma intézetnek, megyei siketnémák számára évi 1000 koronát szavazott meg árvapénztárból. Ez a megye ezen intézmény czélját igazán a legnemesebb értelemben fogta föl. Például szolgálhat a többi megyének is. Ha mindenütt ily értelemben fogják föl a siketnémák ügyét, ugy e szerencsétlenek legnagyobb része nem lesz koldus, hanem értelmes észmunkás tagjai a társadalomnak.

Már most, ha vizsgáljuk és mérlegeljük e határozatokat, arra az eredményre jutunk, hogy a város vezető szelleme oly irányban fejti ki tevékenységét, mely hitva van egy szebb jövőnek megalapítására.

Különfélek.

— Vasutasok sztrájkja Léván. Az országos csapás városunkban is nagy panikot okozott, számtalan azok száma, akik itt rekedtek, elzárva minden távolabbi helyektől. 20-án reggel érkezett az utolsó vonat Gr-Berzenczéről, azontul megszünt minden összeköttetés, usupán a táviratok útján szerezhetünk gyér híreket. Közben ugyan történtek próbálkozások hogy az összeköttetés létrejöhessen, de tegnap délutánig eredménytelenül. Néhány hírlapot és levelet képtünk 22-én este 8 órakor az ideiglenes kocsipostai összeköttetés útján, értesülésünk szerint azonban már ma rendes posta- és személyszállító vonatok indítottak, mert a lévai mozdonyvezetők tegnap d. u. szolgálatba léptek.

— Nagy szerencsétlenség történt e hó 16-án a garam folyón Kovácsin felül Peszér falu mellett, mely sajnos, több emberáldozatot is követel. A Peszér községnek erdejében több fiatal legény és leány dolgozott, a kik szombat lévén fizetésüket akarták az erdőnél felvenni. Miután azonban az erdőszél a garam innesső oldalán van, a garamon két csónakon akartak átkelni. Az első csónak, melyben a fiúk ültek szerencsésen ártutott a másik partra, a másik partra, a másik azonban melyben 19 leány ült, a víz sodrába kerülve a folyó közepén felborult, a rajta ülők a viede estek, ugy hogy csak nyolcznek sikerült a partra vergődni, 11-en eltűntek a hullámok között. Valamennyi serdülő leányka, a kik még ki sem nőttek az iskola porából. A kir. ügyészség nyomban megindította az eljárást, hogy kit terhel a felelősség ennyi emberélet miatt.

— A lévai kaszinó mult szombati estélyére ismeretlenül a következő meghívót küldözgettek a kaszinó tagjaihoz: „Casinó estély. A „Kitartás” szent nevében újból kérünk benneteket, jöjjetek el estélyünkre; — „kitartottak” tudományi, szellemünknek sziporkái caillagtábor varázsával bővíti el lelketeiket. Vigalmi bizottság adonissa: özv. Dömötör de Solt. Programm: „Könyörület gyakorlása a Szt. Mark galambjai iránt.” Szöveg: Szolga, Lajkó pénze folytán, a jó mama theát forral; fedezzzük a deficitet Bus anyáknak tárczájából. Gyere Zsiga, Kati, Zoli a Casinó vályujához, illatárral, potyaszírral kenegessük hájainkat! Etető banda szövegező dékánja: borunkissza-bodrogközi Badacsonyi Zoltán a Szt.-Mark galambok kötőlése.” Ez az éretlen, gyerekcsinyre valló viccz városunk intelligens körében érthető megbotránkozást szült. Napi rendre is tértünk volna felette, miután az egyéni gyöngeségek nyilvános kigunyolása inkább privát társaság, mint nagy közönség elé való. Ugy halljuk azonban, hogy a lévai kaszinó választmánya legutóbb tarott ülésén magáéva tette az ügyet s a meghívó ismeretlen szerzője ellen feljelentést tesz. E körülmény arra késztet bennünket, hogy csodálatunkat fejezzük ki a kaszinó választmányának ezen határozása felett, a melylyel egy teljesen privát ügyet, a melynek elintézésére az állítólag megsértett urak által felveendő lovagias eljárás volna hivatva, mint valami darázs-fészket megbolygatva, a Kaszinó megsértése gyanánt tálat fel a nagyközönségnek. Tudnia kell a választmányának, a melyben jogászok is vannak, hogy e meghívó a Kaszinóra, mint erkölcsi testületre sértést nem, legfeljebb gorombaságot tartalmaz s így a nagy hühöval feljutt bírósági eljárásnak neveltséges fiasok lesz a vége. Ha egyes urak sértve érzik magukat általa, ezek részére hasztalan keres a Kaszinó, mint erkölcsi testület elégtételt, mert ezek nevében a Kaszinónak közbe lépni nem indokolt, miután ezek számára külön-külön és összesen nyitva áll minden igazságügyi forum, vigyék ők oda a felbolygatott darázs-fészket, ők kaphatnak elégtételt, de ne a Kaszinó választmánya, amelynek felfogását a Kaszinó tagjai amugy sem helyeselhetik; hiszen egy kaszinói egyesületnek intaktnak kell maradni mindenek felett. — Szerintünk helyesebben járna el a kaszinó választmánya, ha ily gorombaságoknak ekerülése végett ez alapokot megszüntetné.

— Vasárnap munkaszünet itt Léván e rendőrkapitányság hirdeteménye alapján ma a napon egész napra felfüggesztett, s így minden ipar és kereskedelemi munka akadály nélkül folytatható.

— Gyászhr. Gálik Géza garam-szentgyörgyi körjegyzőt a kogyetlen vég-

*) Füzely Lajos ur sziveségéből újabb furást eszközöltem a Kucs és Kabina féle pince mögött azon szántóföld alsó szélének magasságában, melyen az új épület állhatna. Itt 50—60 ctm. humus réteg után finom homok tartalmában itt-ott változó szürke agyag rétegre akadtunk, mely még 3.80 m. mélységben is megvolt. Talajvis nyoma sehol sem mutatkozott.

zet pótolhatatlan veszteséggel sujtotta, a mennyiben ifjú neje Mocsai Aranka arasszony boldogságának kezdetén élete tavaszán e hó 19-én elhunyt. A boldogultban Mocsai Lajos garmvezekényi ügyvéd, ügyvédi karunk köztisztviselőjében álló neszora leányát gyászolja. Rövid két év alatt immár másodízben mérte rá a Mindenható kifürkészhetlen döles akarata ezt az újabb gyászt. A boldogult holttestemét a gyászoló család iránt minden felől megnyilvánult őszinte részvét mellett a rokonság, jóbarátok és ismerősök jelenlétében e hó 21-én helyezték örök nyugalomra. Hátrahagyott férje a következő gyászjelentésben tudtja szeretett hitvese halálát: Gálk Géza, ugy a saját mint kis fia: Géza, nemkülönben az összes rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudtja, hogy kedves felesége, a legjobb anya Gálk Gézáé Mocsai Aranka életének 21-ik, boldog házasságának 2-ik évében Garam-Szt.-Györgyön 1904. évi április hó 19-én este 6 órakor rövid szenvedés után meghalt. A kedves halott temetése az ev. ref. vallás szertartása szerint Garam-Szt. Györgyön 1904. április hó 21-én d. u. 3 órakor lesz. Garam-Szent-György 1904. április hó 20. Áldott legyen emléke!

A lévai kir. pénzügyigazgatóság hivatalos órái t. hó 25-től kezdve a további intézkedésig a pénzügyigazgató rendelete szerint a kir. pénzügyigazgatóság összes személyzetére, tehát a számvéviségre és a kezelesi személyzetre nézve is, ünnepnapok kivételével, reggeli 8 órától d. u. 2 óráig tartanak.

Hazafias ünnepély. Az 1849. évi április hó 19-én vívott nagy-sallai ostromverő, diadalmas csatának ötvenötödik évfordulóját az idén is magyaros lelkesedéssel, igaz hazafias kegyelettel ünnepelte meg Nagysalló és vidékének községe, a mely este hosszú fáklyásmenetben zenes ó mellett vonult ki a csatatéren felállított emlékszóborhoz. Mielőtt a menet elindult volna, a községben tűz ütött ki a pár szalmakazal elégett, de a melyet a tűzoltók hamarosan eloltottak s így lehetővé tették az ünnepély további zavartalan lefolyását. A szobornál előbb Dóka István ref. tanító vezetésével a szózatot énekelték, majd a k. u. c. s. Lajos bajjai ref. lelkész lépett az emelvényre s gyönyörű beszédben ecsetelte a szabadságharc eseményét, a nagysallai csatát. A szépen átgondolt szónoki lendülettel előadott beszéd nagy hatást tett a közönségre, mely lelkesen megéltjezte a szónokot. Majd a himnusz éneklése után a menet visszatért a községbe. Itt a Fendtféle venlégloben társas vacsora volt, melyen mintegy 50-en, többen várcsunkból is, vettek részt. Szellemes, hazafias felkötésű szövegekben természetesen nem volt hiány a társaság a késő éjjeli órákig barátságos hangulatban maradt együtt.

Esküdtársi tagok. Folyó hó 16-án sorsolták ki az aranyosmaróthi kir. törvényszéknél a folyó év május hó 9-én kezdődő esküdtársi ülészakban működni hivatott esküdtetteket. Kisorsoltattak rendes esküdtettek: Báró Ambrózy István Malonya, Dr. Ardó Sándor, Ascher Samu, Csepela Adolf, Csikkel József, Drexler József, Friedl Rzsó Aranyosmaróth, Franczicszi János, Guttmann Lipót Léva, Galambos Jónás Töhöl, Halász György Rendve, Jozefcsék Géza Léva, Javorovszky Sándor Zsitvagyarmat, Krajcsovicz Rzsó, Kosztolányi Aurél Aranyosmaróth, Komáromy Ambrus Verebély, Ifj. Lakner László Gényepusztá, Lüle Lajos Töhöl, Mittelmann János Aranyosmaróth, Mátrai Gyula Köröspusztá, Missák Pál Rendve, Pető Bertalan, Petrovics János Aranyosmaróth, Prechovszky Sámuel Verebély, Pekarik Mátyás Rendve, Schlesinger Jakab Aranyosmaróth, Salzberger János, Szemeredy Lajos, Dr. Weisz Lipót Léva, helyettes tagokul: Csernák Mihály, Nesselmann Kálmán, Pányik Imre, Dr. Perl Antal, Pintig József, Rakovszky József Papi, Ruffi Lajos, Schiller Ottó, Valach István, Valkovics Endre Aranyosmaróth.

Haláloset. Hrusovszky Károly zsarnóczi állomás főnököt, a végzet pótolhatatlan veszteséggel illette, mert felesége szül. Junkert Anna arasszony 28 éves korában e hó 16-án elhunyt. Az ifjú halott holttestemét Bruckenauba szállították s ott helyezték e hó 19-én örök nyugalomra. Halálát férjén kívül 3 pród árva, testvérei és nagyszámú rokonság gyászolja. Szeretett hitvesének elhunytát gyászoló férje a következő gyászjelentésben tudtja: Alulírottak egy saját, mint számos rokon nevében fájdalomtól megtört szívvel jelentik, forrón szeretett hitves, édes anya, testvér, sógornő és menyje Hrusovszky Károlyné szül. Junkert Anna 1904. április hó 16-án élete 28-ik, boldog házasságának 10 ik évében történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült tetemei f. hó 17-én d. u. 5 órakor fognak a zsarnóczi pályauvaron beszenteltetni, f. hó 19-én délelőtt 11 órakor pedig a bruckenaui róm, kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Zsarnócán, 1904. április hó 16-án. Béke hamvaira! Dr. Junkert Mátyás Junkert Éva férj. Telbisz Jánosné, Junkert Erzsébet férj. Mayer Józsefné, Junkert Katalin öz. Agnesz Jánosné, Junkert Berta férj. Rittinger Józsefné, Junkert Vilma férj. Radocsay Gézáé testvérei. Hrusovszky Károly férje, Aranka, Géza, Gizella gyermekei. Rittinger József, Radocsay Géza, Mayer József, Telbisz János, Komzsaik Pál

sógorok, Komzsaik Pálné szül. Hrusovszky Ilona sógornő. Öz. Hrusovszky Jánosné anyós.

A posta figyelmeztetése. Külföldre, de különösen Németországba gyakran érkező Magyarországból olyan csomagok, melyek hiányos vagy elégtelen címzés miatt késedelmet szenvednek, vagy egyáltalán nem is kézbesíthetők. Éppen ezért felelte kívánatos, hogy a postai küldeményeken a címzés latin betűkkel tisztán olvashatóan, szóval úgy legyen írva a csomag és szállítólevélre, hogy a címzett azonossága és a rendeltetési hely tekintetében kétség ne támadhasson. A címet lehetőleg a csomag burkolatára kell írni, de ha az arra nem alkalmas, fatáblácskára írni és a táblácskát erős zsineggel oda erősíteni a csomaghoz. Végül a feladó saját érdekében cselekszik, ha a csomagban a címirat másolatát is elhelyezi, hogy a küldemény azonossága — ha címirat arról utközben leválnék is — annak alapján meglegyen állapítható.

Tolvaj cseléd Szlabey Mária lévai születésű 22 éves hajadon cseléd, a folyó évi március hó 7-én Schvarcz Vilmos szolgálatadó gazdája lévai lakosnak ruhaszekrényét feltörvén abból különféle ruhaneműket ellopott és megszökött. A napokban azonban kötött utlévéllel a helybeli rkapitányihivatalnál jelentkezett, hol azonnal letartóztatván, minthogy tettét heismerte s ellene a budapesti rendőrség is nyomozást folytatott, a lévai kir. járásbíróshoz kísértetett.

József főherceg és a F. M. K. E. A F. M. K. E. igazgató választmánya 1904. február 18-án megtartott évnegyed-es gyűlésén, Tháróczy Vilmos cs. és kir. kamarás elnök indítványára, boldogemlékü Klottid Mária Rajneria cs. és kir. főhercegnő elhalálása alkalmából, részvétfeliratot intézett József Főherceg ö. cs. és kir. Fenségéhez, az egyesület legmagasabb Védnökéhez, a ki a részvétfelirat válaszául, a következő sajátkezü válaszával tisztelte meg egyesületünket: A Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesületnek Nyitra. István boldogult drága, szeretett gyermekem elhunyt alkalmából vett megleghangú részvétfeliratokat rendkívül meghatótt. Fogadják érte hálás köszönetemet. A Mindenható bölcs akaratában való megayugvásom és ama őszinte és oly megható módon nyilvánuló részvét, a melylyel minden oldalról sietnek megálázott atyai szívemnek irt nyujtani, erőt adnak nekem arra, hogy e nagy megpróbáltatás keresztényi türelemmel viselhessem. Fiume, 1904. évi február hó 26-án. József főherceg s. k.

Nemzetközi lóvásár. A Nyitra-megyei Gazdasági Egyesület által minden évben május hó első hétfőjén s az előtte való vasárnap d. u. rendezni szokott nemzetközi nagy lóvásárt Érsekújvárot a folyó 1904. évben május hó 1-én d. u. és 2-án tartatik meg. Az érsekújvári vásárok Magyarország legkeresettebb lóvásárjai. A legkitűnőbb házi tenyésztők itt szokták eladni lovaikat. A vásárra hozott lovak számára rendszeresen meghaladja a 3000 darabot. Kaphatók itt betanított négyes és kettős uri fogatok, háti lovak, igás lovak és kü önbböz koru csikók, Lakások és isállók az érsekújvári rendőrkapitányi hivatalnál rendelhetők.

Adomány. A bars megyei népnevelők egyesületének a Ferencz József tanítók Házában létesített „Bars megyei szoba” alapítványára legújabbán adakoztak: 1. Bars megye törvényhatósága rendelkezési alából 100 K. 2. Bars megyei Népbank összesen 60 K. 3. József Ágost főherceg Kis-Tapolcsány 50 K. 4. Kapirovonics Nyitra-szeg 50 K. 5. Ar. maróthi takarékpénztár 20 K. 6. Lévai takarékpénztár és hitelintézet 50 K. A szives adományokért hálás köszönetét fejezi ki az elnökség.

Egészséges gyomorhoz mindenkéltől rendes erőtlen emésztés szükséges. Sajnos épen ez irányban azonban sokszor vétkezünk és így támad a gyomorrontás, étvágytalanság, székrekedés, álmatlanság, főfájás, köhika, vérszegénység stb. Ne mulassza el tehát senki jó és hathatós óvszert használni, mely egy a gyomrot, mint az egész emberi szervezetet erősíti, gyógyítja és jó egészségre tartja. Ilyen szer egyedül csak a valódi BRADI-féle MARIACELLI GYOMORCSEPPEK, évtizedek óta kipróbált zamatos ízű, biztos hatású házi gyógyszer az összes gyomorbetegségnek. Üvege 80 fillér a gyógyszerárakban. Utánzatoktól óvakodjunk.

Közönség köréből.

„Bars” tekintetes Szerkesztőségének Léván.
Szives engedelmével b. lapja 15. számában a „Bars megyei Népnevelők Egyesületének lévai járásköre” által Zselizen f. hó 5-én tartott évi rendes közgyűléséről irt tudósításban Zseliz község Elöljáróságára vonatkozó részre rövid helyreigazítással élek!
Tudósító ur a közgyűlésről beszámolván, sajnálatmal constátálja, hogy a „hivatalos Zseliz” nem volt képviselve.
Ez igaz, képviselve nem volt, de nem is lehetett, mert hisz a közgyűlésre meghívót nem kapott!

Ezt tehát a Tanító urak ne vegyék rossz néven, mert velük szemben Zseliz mindenkör a legnagyobb előzékenységgel viseltetett, másrészt méltányolni tudja ténykedésüket, amely igaz hazafiságuknak bizonyítéka!
Zseliz, 1904. április 14.

Szedlacsek János kjegyző.
Köszönet nyilvánítás.
A Lévai Takarékpénztár 100 koronát, a Lévai Takarékpénztár 30 koronát adott a lévai ág. hitv. ev. egyházközségnek iskolai célokra. E szép adományokért e helyen mond köszönetet az egyház község elnöksége.

Az anyakönyvi hivatal bejegyzései.
1904. évi április hó 17-től 1904. április hó 24-ig.

Születés.		
A szülők neve	A gyermek neve	A gyermek neve
Tóth István Jakrbik Erzsébet	fiú	János
Balász János Selinger Rozália	fiú	halva szül.
Kalmik György Kaszan Mária	fiú	Béla
Streicher József Klein Berta	fiú	Aladár

Házasság.	
Völegény és menyasszony neve	Vallása
Kis Károly Árendás Anna	róm. kath.

Halálozás.		
Az elhunyt neve	Kora	A halál oka
Tatárko Anuz	2 hó	veleszül. gyenges.
ö. Smid J.-né Gubik J.	71	szervi szivbaj
ö. Zdránszil Józsefné Kotovics J.	74	végelgyengülés
Jakab Gyula	19 nap	horghurut
Petrás Gyula	18 hó	tüdőgyulladás
Marko J.-né Vanger E.	66	májrák

Lévai piszeziárak.
Rovatvezető: Kónya József rendőrkapitány.

Buza m.-mázseánként 12 kor. 80 fill. 13 kor. 20 fill. Kétszeres 12 kor. — fill. 12 kor. 60 fill. — Rozs 12 kor. — fill. 12 kor. 20 fill. — Arpa 12 kor. — fill. 12 kor. 60 fill. Zab 11 kor. 60 fill. 12 kor. 40 fill. — Kukoricza 11 kor. 20 fill. kor. 11 80 fill. Bab 12 kor. 40 fill. 12 kor. 80 fill. — Lencse 16 kor. 20 fill. 17 kor. — fill. — Köles 8 kor. 40 fill. 9 kor. 20 fill.

Vetőmagvak 50 kilónként Budapesten. Lóheremag 54—60 korona Luczernamag 53—58 korona, Impregnált Répa mag 36 44kor. Répamag 25—35 kor. Muharmag 7—7½ kor. Baltaczim 13—14 — kor. Büköny 6½ 7 kor. Vöröshere 58-65 kor. Fehérhere — Komoczi fűmag — Thimotheus — kor. Nem impregnált 35 kor.

Nyiltér.
Uj elsőrangú
rögéppek üzletfoglalás folytán jutányosan kaphatók. Tudakozódásokat „Nagyon jutányos” jeligével e laora hivatkozással MOSSE RUDOLFHOZ, Budapest Ferecziek tere intézendők.

49.6/1903 tkv. sz.

Arverési hirdetmény kivonat.
A lévai kir. járásbíróshoz mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Bars megyei Népbank végrehajtónak **Varga János és társai** végrehajtást szenvedők elleni 781 kor. tőkekövetelés és járuléai iránti végrehajtási ügyében az aranyosmaróthi kir. törvényszék (lévai kir. járásbíróshoz) területén levő a bajkai 1 számú tjkvben A. I. 1. 2. sorszám 1/6. 1. 3. hszám alatt foglalt egész ingatlanára az árverést 645 korona ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanra az **1904. évi május hó 13-ik napján d. e. 9 órakor Bajka község házánál** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t. cz. 42. §-ában jelzett arfolyámmal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. alatt kibocsátott igazságügyi miniszeri rendelet 8 §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál történt előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
Kelt Léván 1904. évi február hó 19.
Pogány V. kir. járásbíró.

3922/1903. tkvi szám.
Arverési hirdetmény kivonat.
A lévai kir. jbróság, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a lévai takarékpénztár végrehajtónak **Oszwald Géza** végrehajtást szenvedők elleni 280 korona tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a lévai kir. járásbíróshoz területén levő és a nemesorosi 13. számú tjkvben A + 1 sor. 15 hsz. a. foglalt beltelek s azon épült 15 ö. é. számú házra egészben az árverést 906 korona ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az **1904. évi május hó 16-ik napján d. e. 9 órakor Nemes-Oroszi község házánál** megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.
Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben vagy az 1881: XL. t. cz. 42. §-ában jelzett ár. számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyi miniszeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírokban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.
Léva, 1904. február 19-én.
Pogány kir. jbró.

Ad. 327/1904. vég. sz.
Arverési hirdetmény.
Alulírott bírósági végrehajtó közhírré teszi, hogy a lévai kir. járásbíróshoz 1904. évi Pv. 110/1 számú végzése következtében Huberth Vilmos ügyvéd által képviselt **Béres János** csödtömege javára letartozott és 1814 koronára becsült követelések nyilvános árverésen eladottak.

Mely árverésnek a lévai kir. járásbíróshoz 1904. évi Pv. 110/1. sz. v gzése folytán Léván a kir. járásbíróshoz emeleti termében leendő eszközzésére **1904. évi április hó 30. napjának d. u. 2 órája** határidőül kiütetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett követelések készpénz fizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárón alul is el fognak adatni és hogy a csödtömege sem ezen követeléseknek fennállása, sem pedig ezeknek behajtása tekintetében nem vállal szavatosságot.
Kelt Léván, 1904. évi ápril hó 20-án.
Karácsonyi Pál kir. bír. vjhajtó.

V. 306/1904 vhtó. szám.

Arverési hirdetmény.
Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a lévai kir. járásbíróshoz 1903. évi V. 790/3 számú végzése következtében Dr. Kecskeméti Adolf bpesti ügyvéd által képviselt Velvart és Verber cég javára **Singer Izidor** ellen 62 K. 03 f. s jár. erejéig 1904. évi március hó 18-án foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 760 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: egy Wertheim szekrény, butor és üzleti berendezés nyilvános árverésen eladottak.

Mely árverésnek a lévai kir. járásbíróshoz 1903. évi V. 790/4 számú végzése folytán 62 kor. 03 f. tőkekövetelés, és ennek 1903. évi július hó 1 napjától járó 50% kamatai és eddig összesen 34 korona 80 fillérben bíróság már megállapított költségek erejéig **Léván leendő eszközzésére 1904. évi április hó 28. iknapjának d. u. 2 órája** határidőül kiütetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsárón alul is elfognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1891. évi LX. t. cz. 120. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.
Kelt Léván, 1904. évi apr. hó 17. n.
Karácsonyi Pál kir. bírósági végrehajtó.

Bluz selyem méterenkint 60 kr-tól, 11 frt
35 kr.-ig. Legutolsó újdonságok. Bérmentve és már elvámolva. Házhoz szállítva. Gazdag mintaválaszték postafordultával.
HENNERBEG selyem-gyár. Zürich.

Arverési hirdetmény.
Néhai **Androvics György** volt lévai lakos és néhai neje **Bakács Mária örökösök** közhírré teszik, hogy örökösök tulajdonához tartozó **három lévai ház és káka szőlő f. hó 30-án Léván a kir. telekkönyvi hatóságnál d. e. 9 órakor** kezdődő nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek eladatni.
Léva 1904. április 22.
Az örökösök.

Kérjen mindenki

saját érdekében

**Valódi Kathreiner-féle
Kneipp-maláta kávé**

csak oly csomagokban, a melyek a Kneipp páter védjegyét és a Kathreiner nevet viselik, és kerülje gondosan a silány utánzatok eltagadását.

**FONTOS
GYOMORBAJOSOKNAK!**
Étvágyhiányt, gyomorfaidalmakat, emelygést, gyomorgyengeséget, főfajást, emésztési zavarokat stb. megszüntet azonnal a világhírű valódi

**BRÁDY-féle
MÁRIACELLI GYOMORCSEPPEK.**

Sok ezer köszönő és elismerő nyilatkozat! Kis üveg használati utasítással 80 fillér, nagy üveg 1.40 korona.

Gyógyszertárakban kapható.
Főrakár: **BRÁDY C.** gyógyszerára „Magyar Királyhoz” Bécs, honnani kívánatra ingyen küldetik az érdekes „Speciálbroshür”.
5 kor. beküldése után 6 kis üveg 450 kor. beküldése mellett 3 nagy üveg lesz bérmentve küldve. Képviselet Magyarország részére:
TÖRÖK JÓSEF
gyógyszertára Budapest, Király-utca 12.

Óvakodjunk utánzatoktól! A valódi MÁRIACELLI gyomorcseppek fenti védjeggyel és aláírással kell, hogy ellátva legyenek.

China-ezüst árukból gyári raktár! Minden órásért 2 évi lelkiismeretes jótállás!

Képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik. Vidéki megrendelések gyorsan és lekiismeretesen teljesíttetnek!

Ajánlja nagy választéku óra, ékszer, arany és ezüstáru raktárát melyben mindenkor a legújabb divatu árú bámulatos olcsó áron kaphatók

Arany női óra	12.— frttól feljebb
Arany férfi óra	20.— „ „
Ezüst óra	6.— „ „
Nikl óra	3.— „ „
Ingsóra	6.— „ „
Arany gyűrű (14 karat)	2.1/2 „ „
Arany függő (14 karat)	1.1/2 „ „

Alkalmi ajándékoknak való különféle tárgyakból nagy választék. Legfinomabb **chronometrikus** pontosságú órákülönlegességek mindenkor raktáron vannak.

Magy. kir. dohány, szivar, lópor és kártya-árulás. Első gazdasági és varrógép-, koszoru-, fa- és érczkoporsó raktára.

A gödöllői Borászati Egyesület mint részv. társaság palack-borainak elárúsító raktára

Folyékony arany és ezüst festékek

AZ ARANY KASZÁHOZ.

Kern Testvérek Léván.

Ajánlják dusan berendezett vas-, fűszer-, csemegetiszt-, festék-, kefekötő áruk, gazdasági- és kerti-magvak, vadászati eszközök, hangszerek, igen finom hurok, varrógépek öt évi jótállás mellett, gazdasági gépek és géprészek. Szerszám: asztalos, bádogos, gépész, lakatos, kovács, kádár, kerékgyártó, ács, esztergályos, cipész, házi és gazdasági részére, tengelyek, ekerészek, valódi Fischer-féle reszelő, és ráspolók, lőszór-, afrik Atripuo és tengeri fű, épület- és bútort vasalások, finom kávé, cukor, tea, rum, likörök, cognac, fehér és vörös bor, valódi Meidinger-féle és öntött vas-kályhakkal felszerelt raktárukat.

Vidéki megrendelések legnagyobb figyelemmel és gyorsan teljesíttetnek, új képes árjegyzékek kívánatra bérmentve küldetnek.

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kules” jeggyel

legjobb, legkiadósabb s ennél fogva legolcsóbb szappan. — Minden káros alkatrésztől mentes.

Mindenütt kapható!

!! Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden darab szappan a „Schicht” névvel és a fenti védjegyek egyikével legyen ellátva. !!

PÉNY

4°-os törlesztési kölcsönök nyujunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyesektől a földbirtok és ingatlan 3/4 értékig I. és II. helyre 15-65 évi terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami és magánhivatásoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1-15 évi terjedő időre gyorsan és diszkrétén.

Bank- és magánadóságok convertálása.

Meller Lajos és Társai
bankbizomány.
Budapest, VI. Dávid-utca 15
(Törvényszéktől bejegyztet czég).

Acél ekék 1, 2, 3 és 4 barázdasúak
Rét, moha, tagozot és diagonal Boronák
„Agricola” vetőgépek,
Arató-gépek
fünek, herének,
Szénagyűjtők és arató gerebnyék, Szénafordítók,
Szabad-aszaló készülék gyümölcs és főzelekeknek
Bor- és gyümölcs sajtók,
Gyümölcs és szőlő zuzolók és bogymorzsolók,
Önműködő szabadalmazott szőlő fecskendő
„SYPHONIA”
Tormáncs és vértetű pusztításra.
Szállítható takarék tüzhelyek,
legújabb szerkezetben készítenek és szállítanak

Cséplőgépek
szabad. új Kenőgyűrűvel ellátott görgős csapágyakkal kézi-, járgány- és gőzhajtásra.

Járgányok
1-6 vonóállat befogására, Legújabb gabona-tisztító-rosták,
♦ **Trietörök és kukorica morzsolók,** ♦
Szecskavágók, darálók, repavágók,
Széna és szalmaprések nyugvók és szállíthatók, valamint minden más fajta gazdasági gépek.

MAYFARTH PH. és Társa
gazdasági gépgyárak, vasöntődéék és vashámorművek
Alap, 1872. BÉCS, II. Taborstrasse 71. 900 munkás.
Külföldön több mint 530 arany, ezüst és bronz éremmel, az összes nagyobb kiállításokon.
Részletes árjegyzék és számos elismerő levél ingyen. — Képviselek és viszont elárúsítók kerestetnek
Megrendelhető: KNAPP DAVID úrnál Léván.

Bars- és Hontmegyerésére
érczkoporsó főraktár Kern Testvéreknél Léván.
Beschorner A. M.
első cs. kir. osztr.-magyar, német franczia-, olasz- és orosz szabadalmazott érczkoporsó gyárából.

Ezen szabadalm. ércz koporsók Európában majd minden egészségügyi hatóságok által nemcsak a hullak szállításhoz, leginkább légmentességük miatt, mi által a légártalmas szesz (hullaméreg) kigőzölését akadályozzák, a legjobban ajánlatnak.

Szép kiállítása, gazdag díszítése, olcsósága, tartóssága, sir- és sirboltokban használhatósága ezen gyártmányoknak kivívták minden művelt országban a legnagyobb elterjedést, ára 8 frttól 100 frtig.

Fakoporsók gyermekek részére 3 forinttól, felnőtteknek 8 forinttól 15 frtig.

Ugyszintén siremlékek, vaskerítések, keresztek, szemfedelek, párnák, koszoruk, szalagsokrok stb. nagy választékban jutányos áron.

Kaphatók KERN TESTVÉREKNEK Léván.

Kiváló szerencse Töröknél!

Felülmulhatatlanul

kedvező örökösnak a szerencse. Rövid idő alatt 15 millió korona nyereseménnyel többet fizettünk nagyra becsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyereseményt és pedig:

a 605.000 koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre,

a 100.000 kor. főnyereseményt a 74366. sz. sorsj.-re	a 80.000 kor. főnyereseményt a 83061. sz. sorsj.-re
a 100.000 " " az 52525. " " " "	a 70.000 " " a 81161. " " "
a 100.000 " " a 94780. " " " "	a 70.000 " " az 5498. " " "
a 90.000 " " a 109780. " " " "	a 60.000 " " az 51613. " " "
a 90.000 " " a 83610. " " " "	a 60.000 " " a 76347. " " "
a 90.000 " " a 92787. " " " "	a 50.000 " " a 4036. " " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereseményt

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ leghydrusabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő m. kir. szabadalmazott 14. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeresemény

jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeresemény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000. 1 nyeresemény 400.000.

1 a 200.000. 2 a 100.000. 1 a 90.000. 2 a

80.000. 1 a 70.000. 2 a 60.000. 1 a 50.000.

1 a 40.000. 5 a 30.000. 3 a 25.000. 8 a 20.000.

8 a 15.000. 36 a 10.000 korona és még sok egyéb;

összesen 55.000 nyeresemény és jutalom 14.459.000

korona összegben.

Az I. osztályu sorsjegyek tervezési árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt — 75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3. —

1/2 " " " 3. " " 6. —; 1/1 " " " 6. " " 12. —

A sorsjegyeket utánvétellel, vagy az összeg előzetes beküldése ellenében

küldjük.

Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

folyó évi május hó 2-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

Török A. és Társa

bankháza Budapest.

HAZÁNK LEGNAGYOBB OSZTÁLYSORSJÁTÉK-ÜZLETE.

Főáruházi osztálysorsjáték üzletei:

Központ: Teréz-körút 46/a. I. fiók: Váci-körút 4/a.

II. fiók: Múzeum-körút 11/a. III. fiók: Erzsébet-körút 54/a.

Peronospora-készülékek.

Vermorel és Attila-féle legjobb!

Felülmulhatatlan,

és siker kétségtelen.

A szőlővessző (venyige) leveleinek betegségei ellen, valamint a fák és kocsmafaoknak rovarok, levélek, pondrók és méharmat stb.-től való megtisztítására.

Vermorel-féle 11 frt, Attila 13 frt.

Attila Phyloxera-fecskendő 25 frt. Kénporfúvók 2 frt. 50 kr.

Kapható:

Kern Testvérek
LÉVÁN.

Tényleg

"Jocjubin"

segít a nagyszerű és utólérhetlen Rovarölő

Vásárolják „csak üvegekben“.

Kapható Léván: Bolemaun gyógyszerár Amstetter Imre Engel József Kern Testvérek Medveczky Sándor gyógyszerár Pollák Kálmán Róth K. és Wilhelm Béla	Ipolyságon: Bolner Pál Dombo Károly Ruman Lajos.	Verebélyen: Czirok István Pollák J. és fia.
	Ujbányán: Cserninka M. gyógyszerész Heurich Ede fodrász.	Zsarnócán: Weichberg Izidor

Nyomatott Nyitrai és Társa könyvnyomdájában Léván.

Varrógépek és Műhímezés

valódi első magyar szab. Adria-, Dürkopp- és Gasse-féle új Singer gépek igen csinos kiállítással 5 évi jótállás mellett minden hozzávalóval

Árak részletfizetésre:

	korona
Elsőmagyar monopol-, Dürkopp és Gasser új Singer varrógép	56-tól 76-ig
Új Singer medium iparogép állványval	72-től 80-ig
Titania új nagy Singer 4-es iparos varrógép	78-től 88-ig
Nagy Howe iparos varrógép	76-től 80-ig
Valódi szabadalm. Adria családi varrógép	86-től 96-ig
láb és kézi hajtásra	96-től 100-ig
Körhajtás családi (Ringschiff) gép	100-től 120-ig
iparos (Ringschiff) gép	130-tól 150-ig
Valódi Dürkopp — központorsó — gép családi	120 korona
iparos	150 korona
Új Singer családi varrógép kézi hajtásra	44 korona

Műhímezési készlet ár 4 korona.

Főraktár: Kern Testvérek Léván

Legjobb géptük, részek és csónak olcsón.

Drezdai Motorgyár R.-T.

(ezelőtt Hilla) főtelepe és műhelye:

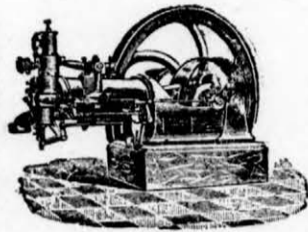
GELLERT IGNÁCZ és társa

Budapest, VI. Teréz-körút 41.

(Telefon 12-91)

Ajánljuk az elismert legjobb, legteljesebb, leggyorsabb gyártású drezdai benzin-motorokat lokomobilokat és szengázfejlesztős (generátoros) motorokat.

Leggyorsabb kezelés!
64 kiütemítés.

Legelőször üzemeltetett!
8 állami érem!

8000 gép a legteljesebb megelégedésre szállítva.

Malomüzemre, darálásra, takarmánykeverésre, tejgazdaságoknak, fagyáshoz, vízemelésre, csépléshez és minden más gazdasági és ipari munkához a legjobb izemelő.

A drezdai motorok minden verseny vizsgálaton és kiállításon a legelső díjakkal lettek kitüntetve.

Kedvező fizetési feltételek!

Legmesszebbmenő jótállás!!!

Uj! Budapestben főmihelyt Uj! rendeztünk be drezdai művezetővel és szerelőkkel.

A Richter-féle
Liniment. Caps. comp.

Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált háziszor, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölési alkalmaztatik készreanyag, csúszól és meghálasznál.

Intésg. Silányabb utazatok miatt bevasárláskor óvatosak legyünk és csakis eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony“ védjeggyel és a „Richter“ czegjeggyel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapestben.

Richter F. Ad. és társa, csak az kir. udvari szállító, Rudoistadt.

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Premier

Premierwerke
Eger, Csehország

30 év óta legjobbnak 100 000 kerekpár

30 év óta legjobbnak 100 000 kerekpár

SZÜRKES SZÍNU TISZTA SZÍNTELLEN

AZONNAL SZARAD

A szoba rög tönk használható.

Christoph-Lak

AVÁLÓDI

LEHETŐVÉ TESZI, hogy azoknak a méretek alatt is használhassanak, mivel a Kelemenien szag se a lassu, ragadós száradás, mely az olajfestékek és az olajlakkok sajátságja, elkerülte.

Kapható: Schubert Pálnál

1917

Szőlőoltványok,

melyek megeredéseért felelősség vállaltatik!

Amerikai alanyon készült legkiválóbb csemege- és borfajokból teljesen fajtiszán, tökéletesen forrott, dus gyökerezésű példányok szokványminőségben, mérsékelt áron. Tavaszi szállásra megrendelhetők a

Küküllőmenti Első Szőlőoltványtelepnel.
Medgyes, N. Küküllő megye.
Tulajdonos CASPARI FRIGYES

okleveles szőlész, az erdélyrészi sz. gazdasági egylet szőlészeti és borászati szakelőadója, Barbu A. Stirbey herceg romániai szőlőtelepeinek igazgatója, N. Küküllő vármegye v. szőlészeti biztosa stb.

Lugas szőlőoltványok szintén mérsékelt áron.

!Készlet egy millió!

Arjegyzék ingyen és bérmentve.

Könyvkötészet!!!

Könyvek, folyóiratok és diszmunkák, hivatalos könyvek bekötését diszes, tartós és olcsó kivitelben elvállalunk.

Könyvkötészetünk új gépekkel és eszközökkel van ellátva.

Nyitrai és Társa

könyv és papír kereskedése Léván
Gyár: Nyerges-Ujfalu (Esztergom m.) Sürgőnyezim: Eternit Budapest.

ETERNIT-PALA

Azbeszt-cement-pala

HATSCHEK LAJOS SZAB.

Elpusztíthatatlan, könnyű, tetszetős, olcsó és tűzálló tető-fedőanyag.

ETERNIT MŰVEK Hatschek Lajos Budapest, VI., Andrassy-ut 33.

Elsőrangú referenciák. — Jótállás. — Évi gyártás 1500 kocsirakomány. — Kérjen ismertetést.